

Heinrich Franz Boblig

recenze knihy

Inkvizitor Heinrich Franz Boblig z Edelstadtu byl hlavní postavou románu od spisovatele Václava Kaplického *Kladivo na čarodějnice* (1963) a stejnojmenného filmu, který režisér Otakar Vávra zčásti natočil na zámku ve Velkých Losinách i v okolní krajině (1969). Hlavní roli bravurně ztvárnil Vladimír Šmeral jako nenávidný fanatik, jehož motivem je majetkový prospěch na úkor nespravedlivě odsouzených. Byl skutečný Heinrich Franz Boblig takový? Do jaké míry se jednalo o uměleckou licenci?

Téma čarodějnictví dlouhodobě zajímá PhDr. Jaroslava Čechuru, který v knize *Kronika jednoho šílenství – čarodějnice na severní Moravě v 17. století* (2023) psal o ženách a mužích, odsouzených za domnělé spolčení s ďáblem. Po badatelském výzkumu v archivech Čech, Moravy, Slezska, Rakouska, Polska a Lichtenštejnska napsal další „čarodějnickou“ publikaci *Heinrich Franz Boblig – temná postava čarodějnických procesů*. V pěti částech a celkově v šestnácti kapitolách autor nejprve nahlíží na Bobligův měnící se mediální obraz a posléze informuje o šlechtickém původu rodáka z města Cukmantl (nyní Zlaté Hory), jeho studiu na univerzitě ve Vídni (dosáhl kandidatury soudobého práva, nikoliv doktorátu) i právnické kariéře v období před příchodem do Velkých Losin, Šumperku a Mohelnice. Návazně rozebírá mikrosvět velkolosinského a šumperského panství, vzájemné úřední a soukromé vazby jedinců různých společenských vrstev v rámci těchto správních celků i mimo jejich prostor. Důkladně analyzuje souvislosti, které k procesům vedly a poskytuje exkurz do reálií tortury (mučení) a možností jejího používání při výslechu obviněných. Bobliga jako inkvizitora neobhajuje, vědom si složitosti doby, ve které tento muž žil a tehdejších zvyklostí, nám nyní nepochopitelných. Bobliga jako člověka věcně posuzuje a dokazuje, že na procesech se sice obohatil, avšak na základě řádně uzavřených smluv - nikoliv na úkor popravených delikventů. Potvrzuje Bobligovu neústupnost vůči vrchnostem (hraběnka Anna Sibylla de Galle a její následovník Maxmilián František ze Žerotína na Velkých Losinách, popř. Karel Eusebius z Lichtenštejna a jeho syn Jan Adam jako vlastníci panství Ruda, pod které Šumperk formálně spadal), církevnímu hodnostáři (olomoucký biskup Karel z Lichtenštejna) i úředníkům Apelačního soudu v Praze, pokud nesouhlasili s jeho záměry. Ozřejmuje fakt, že dle tehdejších zákonů Boblig o své vůli nemohl pravomocně rozhodovat – každý rozsudek musel být schválen majitelem panství a přezkoumán i potvrzen vyšším stupněm soudní instance (Apelační soud v Praze). Autor oceňuje Bobligovy organizační schopnosti, vždyť cestoval v době, kdy to bylo možné chůzí, jízdou na koni popř. vozem

taženým koňmi a proto oprávněně zdůrazňuje jeho (již na počátku procesů poměrně pokročilý a postupně se zvyšující) věk i zdravotní komplikace, které nebránily inkvizitorově přítomnosti v soudních tribunálech konaných ve vzdálených místech.

Autor obsáhle líčí průběh jednotlivých procesů a vytríbeně porovnává zjištěné jinakosti se zažitým vnímáním, ovlivněným Vávrovým filmem, jehož děj především zkresluje rozsah časového intervalu Bobligova působení ve Velkých Losinách (1678 – 1692) a v Šumperku (1679 – 1692). Dále vyvrací tradované – Boblig nevladl dům a krčmu v Olomouci, při výsleších a mučení šumperského děkana Kryštofa Aloise Lautnera na Mírově i v Mohelnici byl málokdy přítomen a pokud ano, tak jako člen inkvizičního tribunálu, nikoliv jeho předsedající (ve Vávrově filmu jde o další rozpory s fakty), nejednalo se o člověka s nízkou inteligencí ani psychicky narušeného fanatika či hrabivce, vždyť např. šumperský měšťan Caspar Sattler před popravou učinil majetkovou závěť ve prospěch svých synů a Marina Schuchin jinak Franckin z Vernířovic, jejíž krádež hostie v kostele v Sobotíně, procesy „spustila“, byla bylinkářka nikoliv žebračka.

Publikace také obsahuje černobílou obrazovou přílohu, poznámkový aparát, seznam archivních fondů a itinerář Bobligových cest. Soupisy dokazují značnou badatelskou erudici a disciplínu PhDr. Jaroslava Čechury, který touto monografií rozhodně odpovídá na důležité otázky ohledně „výkonného“ inkvizitora a zároveň nepochybuje, že Heinrich Franz Boblig z Edelstadtu byl temnou postavou.

*PhDr. Jaroslav Čechura: Heinrich Franz Boblig – temná postava
čarodějnických procesů, ISBN: 978-80-267-3036-1, 248 str., 1. vyd.,
Nakladatelství Vyšehrad – Praha, rok 2024.*

Autor textu: Stanislav Vaněk